

jao od XIX. st., ističu se: park (prva pol. XIX. st.); kapucinski samostan (1706–10) s crkvom Sv. Jakova (1723–27), pred kojom su dva barokna kipa a u sakristiji ciklus slika iz života Sv. Franje (1752); trobrodna neogotička župna crkva Sv. Petra i Pavla (1894–98), građena po nacrtima F. Langenberga iz Bonna (freske M. Račkoga); kapela Sv. Roka (pregrađena 1845) sa slikom patrona i kipom Sv. Ivana Nepomuka; kapela Sv. Ane na groblju (1790) s kasnobaroknim oltarima; sinagoga, građena 1869. u maurskome stilu (porušena u II. svj. r.); klasicistička palača županije (1834–46, N. Hild), kazalište (1866), te mnogobrojne zgrade s obilježjima historicizma i secesije (pošta, 1912). — U *Retfali* je klasicistički dvorac Pejačevića (1791), kip Sv. Ivana Nepomuka (oko 1800), te crkva reformiranih, oslikana u unutrašnjosti motivima pučke ornametike (1823).

Snažniji urbanistički razvitak grad doživljava poslije donošenja Urbanističkoga plana (1965, R. Mišćević). Prema *J* grade se naselja Jug I–IV, a u središtu blok Centar I i naselje Sjenjak. God. 1975. usvojen je Generalni urbanistički plan razvoja grada do 2000 (R. Mišćević). Prema *I* gradi se Donjogradska obala (1980, M. Musović), a prema *Z* Gornjogradska obala (1980, R. Mišćević), povezane Šetalištem kardinala F. Šepera. Značajne građevine suvremene arhitekture su »Supermarket« (1969, M. Mihelić; objekt izgorio i obnovljen 1982), HEP Osijek (1970, B. Krstulović), HEP Osijek RDC, Zeleno polje (1977, B. Krstulović), plinska termoelektrana Zeleno polje (1979, Z. Čizmek i Z. Leušić), Centar mladih (1980, M. Mitevski), OŠ »Mladost« (1981, V. Tadijanović) i Medicinski centar »Maternit« (1982, M. Vodička). Donošenjem Plana obnove i revitalizacije osječke Tvrde (1976) počeo je proces obnove barokne gradske jezgre. Konzerviran je barokni kužni pil, a Trg sv. Trojstva priveden je izvornome izgledu. Mnoge stare zgrade obnovljene su za novu namjenu, a dio kompleksa u bastionima uređen je za umjetničke radionice, izložbenu dvoranu i konzervatorsku radionicu. Obnovljene su i klasicističke i secesijske zgrade na potezu Europske avenije. Ratna razaranja 1991. i 1992. posebno su teško oštetila juž. industrijsku zonu grada koja je tek djelomično obnovljena, a oštećenja gradskoga središta i glavne avenije sa secesijskim zgradama su obnovljena. Teško je stradala i barokna Tvrda, a obnovu vode stručnjaci Komiteta za kulturnu baštinu Vijeća Europe. U javnim gradskim prostorima nalaze se skulpture: *Spomenik umirućem*

TRG SV. TROJSTVA U TVRDI

vojnika, R. Frangeša-Mihanovića (1894), *Spomenik židovskim žrtvama fašizma*, O. Nemonja (1965), poprsja H. C. Hötzendorfa, A. Waldingera, F. Kuhača, P. Kolarica, Č. Truhelke, te statua F. Krežme (1961), što ih je izradio V. Radauš. Na Trgu A. Starčevića nalazi se skulptura *Ljudi* (1979) B. Ružića, a na obali Drave skulptura *Picasso* (1967, postavljena 1982), rad I. Sabolića.

Muzej Slavonije (osn. 1877) ima arheol., numizmatički, pov. i etnografski odjel te odjel primijenjene umjetnosti i knjižnicu. Od 1941. djeluje *Galerija likovnih umjetnosti* sa stalnim postavom i izložbenim prostorom. U fundusu se nalaze djela od XVIII. st. do najnovijega doba, s naglaskom na djelima nastalima u Osijeku i Slavoniji. U stalnom su postavu slike J. M. Rottmayera, K. Rahla, F. Amerlinga, H. C. Hötzendorfa, A. Waldingera, F. Ks. Giffingera, J. F. Mücke, B. Čikoša-Sesije, V. Becića, M. Kraljevića, K. Tomljenovića, V. Filakovca, I. Tišova, I. Meštrovića te I. Reina. Od 1967. u Galeriji se održava Bijenale Slavonaca, a od 1980. trije-nale hrvatskoga medaljerstva i male plastike »Memorijal I. Kerdića«. U

SREDIŠTE GRADA S CRKVOM SV. PETRA I PAVLA

